

Milliyet KİTAP
ROMAN

MAYIS 2019 S/10

"Sil Baştan"
Müge İplikçi
Can Yayınları
Fiyatı: 16 TL

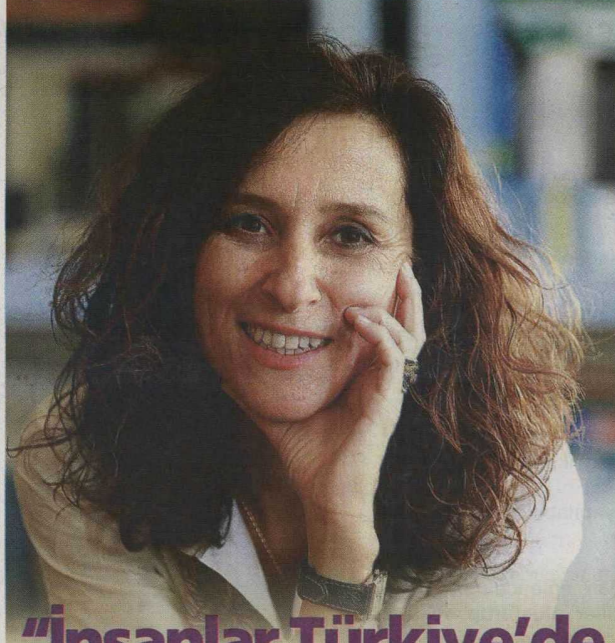
Müge İplikçi yeni romanı "Sil Baştan"da yarattığı başkahramanı Nebiye üzerinden çok yönlü bir toplumsal eleştiri sunuyor. İplikçi'nin yaşı geçkin karakteri Nebiye, hayattaki tek heyecanı öğretmenliğe dönüştürme ideali ve banyo karolarındaki tozları temizleyebilme ihtimali olan bir kütüphane memuru. Nebiye'nin insanları ve eşyaları adeta, içinden çıkılmaz sancılara saptanmış bir toplumun özeti oluşturuyor. İplikçi, "Sil Baştan"ın ilk sayfalarında 10 Ekim 2015 tarihini Ankara'da olmak üzere işaretliyor ve sayfalar malum takvime ilerlerken gerilim artıyor. Nebiye'nin de düğümleri, 10 Ekim günü hasbelkader Ankara Garı'nın önündeki o kalabalığa karışmasıyla çözülüyor. İplikçi ile Nebiye'yi ve Nebiye gibilerin toplumdaki yansımalarını konuştuk.

■ **Nebiye yeniliklerden hoşlanmayan bir kadın: "Geç kalmaktan nefret ederdi, tıpkı genç kalmaktan olduğu gibi". Bu karakter nasıl doğdu?**

Aslında bu kitabı temelde yazmama neden olan şeylerden biri, toplumun içerisinde gördüğüm, orta sınıf tabir edebileceğim kadın profiline temas etme. Biraz sert bir eleştiri yaptığımı düşünüyorum ama aksi takdirde kitap akışkanlık kazanamayacaktı. Zaten Nebiye de sonradan "Ya, burada bir yanlışlık var" diyerek kendi sesine dönme cesaretini gösteren o kadınlardan biri.

■ **Nebiye'nin hikâyesini okurken kafamda yankılanan ifadelerden biri 'kuşak farkı' idi. Biz neden bu sorunu aşamıyoruz? Gerçi sanırım son yıllarda aşılıyor ama siz nasıl gözlemliyorsunuz?**

Ben sizin kadar iyi niyetli değilim. Kuşak farkının tortularını görüyorum, ona tanıklık ediyorum. Belki politik olarak değil, ama zaten her şey politik değil. Biz öyleymiş gibi yaşıyoruz ama o politik olanın arkasındaki kültürel ve sosyal dokuda aslında büyük atlamalar, büyük yarıklar olduğuna inanıyorum. Aslında yaşlılığa dair bir eleştirim de yok. İnsanlar bizim ülkemizde genç olsalar dahi çabucak yaşlanıyorlar. Bu, onları ne yazık ki tıpkı Nebiye'nin evinde gördüğümüz gibi tozlandırıyor ve o tozun içerisinde kalınca da gerçekleri olduğu gibi görebilecekleri kıvrak bakış açısından yoksun kalıyorlar. Ama bir de bu toz içerisindeki halden etrafa eleştirel gözle bakabilmek gibi, benim bir türlü anlayamadığım bakış açıları

"İnsanlar Türkiye'de çabucak yaşıyor"

Müge İplikçi "Sil Baştan"da silinip yeniden yazılan kaderlerin diyarından bir kesit sunuyor. O kaderlerde herkese ait bir ses ve o sese dair sözcükler var.

E. NİDA DİNÇTÜK

var. İşte en çok takıldığımız nokta arasımı gibi geliyor bana.

■ **Nebiye'nin hayatını oluşturan karakterler de masanın üzerine dağıtılmış iskambil kâğıtları gibi. Bu karakterler ne ifade ediyor?**

Biz, kendimize benzemeyenlere uzaylılar diyerek onları gerçekten yok edemiyoruz. Onlar var. Aslında Nebiye'nin sonunda çözdüğü gibi, "Onlar olduğu müddetçe biz de varız" bir çözümlenirse, o zaman o bariyer gibi, toz gibi görünen şeyler zaten eriyip gidecek. Bir edebiyatçı olarak bunun böyle olmadığını görmek bana bu romanı yazdırdı ama öte yandan toplumun genel dokusunun bunun üzerinde raks ettiğine tanıklık etme, beni zaman zaman karamsarlığa düşürüyor açıkçası.

■ **Nebiye'nin bu tuhaf halini okumak, sokakta karşılaştığımız kendi kendine konuşan ya da tuhaf yanıtlar veren, çoğumuzun "Deli galiba..."**

diye bir adım geri attığı karakterlerin zihnine girebilme fırsatı tanıyor.

Böyle tanıklık ettiğim, uzaktan mesafeye baktığım kadar, çokça tanıdığım kadın da var. Duygu ve perspektif olarak çok zenginler ama içlerinde kıramadıkları bir şey var ve o kırılmayan yer aslında bir yerden sonra o kadar büyüyor ki... Nebiye'nin çocukluğuna kısa bir bakış var kitapta ve ben mesela oradaki Şerife Ana'yı "Keşanlı Ali Destanı"ndan yola çıkarak oturttum. O, Haldun Taner'in de '60'lı yıllarda altını çizdiği, bugüne baktığımızda da Ankara'da ya da İstanbul'da yaşanan kentsel dönüşüme nasıl gelebildiğimiz gibi birçok şeyi ele veriyor. Bir çoğumuz aslında oradan geliyoruz. Bir arkadaşımın çok güzel bir lafı var: "Biz aslında taşra toplumuyuz. Niye böyle kendimizi köken itibarıyla çok elit bir toplummuş gibi gösterip, ah bu hale nasıl düştük gibisinden karamsar bir yere iteliyoruz?" Daha o noktaya değleşseme-

12 Eylül'ün yarattığı yarık

■ **"Sil Baştan"da 10 Ekim ile 12 Eylül tarihleri arasında doğrudan bir çizgi çekiyorsunuz. Bu iki toplumsal olay arasındaki bağlantıyı siz nasıl okuyorsunuz?**

Aslında hiçbir şeyin tesadüf olmadığına inanıyorum. Ben hemen her öykümdede 12 Eylül'e dair bir boşluğa referans vermeyi, kalemimin bir misyonu olarak görüyorum. Misyon deyince, bu abartılı bir duruş olarak görülmesin çünkü oradan geliyorum, orada nasıl bir kıyım uğradığımızı biliyorum ve bunun topluma nasıl neşredildiğini bizzat yaşayan bir kuşak olarak bugünlere gelişimizin gerçekten tesadüf olmadığına inanıyorum. Dolayısıyla siz bu toplumda ne zaman sivil bir ses olma çabasına girsenez, hemen üstünüz tozlarla kaplanır. Tabii ki 12 Mart da var ama 12 Eylül benim gözümde hâlâ çok ciddi bir yarık. Ve biz hâlâ o yarığın içerisinde kurtulmayı başaramadık. İfade ve düşünce özgürlüğü anlamında, kendi ayaklarımızın üzerinde duramama, durmamıza izin verilmeme olgusunun oralarıda artık inanılmaz derecede güçlendiğine inanıyorum.

dik. Şu son 50 yılda yaşadığımız anormal değişim ve dönüşümün öncesinde, aslında arka planda hepimizin ayaklarımızın çamura batarak yürüdüğü yollar var.

■ **Nebiye'nin bu ruhsal ve zihinsel kargaşası, zamanlar arası geçişkenliği kurgunuza da yansıyor. Bu, okurun Nebiye ile özdeşleşmesini kolaylaştırırken diğer taraftan her an kaybolabileceği bir denge gibi görünüyor. Sizin açınızdan çok ip üstünde yürümüş bir süreç gibi, diyebilir miyiz?**

Benim edebiyatım böyle birazcık. İp üstünde oynamayı seviyorum ve son altı ayı metnin anlaşılabilir olabileceği yerleri çöpe atmakla geçirdim. Bu metin daha nasıl anlaşılır olur diye küçük küçük notlar alıp, o notlara göre tekrardan formüle ettim. Kısa ama zor okunan bir metin olduğuna da itiraf etmem gerekiyor galiba. Yazarken benim için de zordu. Kendimce çok açık da bir metin yazdığımı düşünüyordum ama ben bir edebiyat metninden de bunu anlıyorum: Bazı şeylerin okur tarafından çözülmesi. Bazı yerlerinde çok eğlendim ama bir yandan da hüzünlü bir metin olduğunu teslim etmem lazım. ■